

Z ZASEDANJA MESTNE SKUPŠČINE LJUBLJANSKE

Povečana skrb za napredek mesta in nadaljnja razširitev demokratičnosti — glavni predmet razpravljanja

Včeraj dopoldne in deloma tudi popoldne je skupščina MLO Ljubljana nadaljevala s svojim zasedanjem ter razpravlja o važnih komunalnih in šolskih vprašanjih, o davčni morali ljubljanskih davkoplačevalcev ter o problemih rajonskih ljudskih odborov.

Tovariš Leopold Krese, podpredsednik Izvršnega odbora MLO, je nanizal celo vrsto komunalnih vprašanj s katerimi se je ukvarjal Izvršni odbor v zadnjih mesecih. Tako je govoril med drugim o rušenju nekaterih stavb v središču mesta, ki ovirajo razvoj prometa ter je povedal, da bodo za hišami na Trški cesti v bližnji bodočnosti prišle na vrsto tudi stare hiše v Kolodvorski ulici od postolja Radia Slovenija do Slomškove ulice ter tri hiše v Komenskove ulici. V nadaljevanju svojega poročila je omenil tudi razna vprašanja preskrbe ter poudaril, da so pekarne v Ljubljani že zelo zastarele in da je Izvršni odbor zato naročil v Nemčiji potrebne stroje za električno pekarno, ki bo z zmogljivostjo 80.000 kg kruha dnevno krila vse potrebe Ljubljane. V zvezi z vprašanjem davčne morale ljubljanskih davkoplačevalcev je poudaril, da mnogi ljubljanski obrtniki in sicer predvsem v črni in srednji obrtniki v splošnem še vedno zelo nerodno plačujejo davke ter se sploh izogibajo ali pa zavlačujejo izpolnjevanje svojih obveznosti do države, kar se pri manjših obrtnikih v splošnem ne dogaja. Navedel je vrsto števil in dejstev, ki jasno dokazujejo to trditve in hkrati pobijajo trditve špekulantskega dela obrtnikov, ki govorijo o previsokem obdavčenju obrtnikov v Ljubljani.

Siedilo je poročilo tovariša Peternela o šolstvu in Ljubljani v zvezi z začetkom novega šolskega leta. V obširni razpravi so ljudski odborniki nato govorili o raznih problemih, ki so bili nakazani v obeh poročilih. Tovariš Kuntin je med drugim govoril o raznih vprašanjih s področja notranje uprave ter med drugim omenil nekaj značilnih primerov kriminalnih dejanj, ki so jih organi javne varnosti v zadnjem času odkrili. Tako je med drugim omenil tudi skupino ljudi, ki je izkoristila tehnične možnosti tiskarne »Ljudske pravice« ter pričela z velikopoteznim ponarejanjem industrijskih bonov po 500 dinarjev. Značilno je, da so imeli ti ponarejevalci bonov v načrtu tudi tiskanje podobice s sliko Marije pomagaj na Brezjah, katere bi pozneje uspešno spravljali v promet.

Med razpravo je prišla na zasedanje delegacija terena Moste-Selo s posebno resolucijo, sprejeto na zboru volivcev. Volivci tega terena zahtevajo odstranitev samostana in kapele karmelitanke ter še nekaterih starih poslopij v soseski, kar nujno zahteva razširitev Zaloske ceste. Skupščina je predlog zaradi njegove umestnosti soglasno osvojila, zlasti se, ker v tem primeru ne gre za nikak kulturni spomenik, poleg tega pa so v bližini še tri druge cerkve.

V nadaljevanju zasedanja je tov. Albin Kovač podal poročilo komisije za probleme ljudske oblasti pri MLO, ki je med drugim ugotovila, da je naš ekonomski in družbeni razvoj, ki gre v smeri vse večjega razglabljanja socialistične demokratičnosti, že privedel do tega, da profesionalci v rajonskih ljud-

skih odborih niso več potrebni, z uvedbo novega finančnega sistema ter povečanjem kompetenc neposrednih proizvajalcev, pa bodo rajonski ljudski odbori sploh postali odvečni. V zvezi s tem poročilom se je razvila živahna razprava, ki je pokazala, da narekuje te spremembe zlasti potreba po kompleksnem reševanju vseh vprašanj, ki zadevajo mesto kakor tudi nadaljnja demokratizacija ljudske oblasti. Skupščina je glede profesionalcev v rajonskih ljudskih odborih soglasno sprejela sklep, da se takoj ukinejo, medtem ko o ukinitvi rajonskih ljudskih odborov za zdaj še ni sklepala.

Po sprejetju odločb o ustanovitvi štirih novih gospodarskih podjetij in po izvolitvi novih članov komisij mestne skupščine, je VI. redno zasedanje MLO končalo s svojim delom.

OTTAWSKA DEKLARACIJA DRŽAV ATLANTSKEGA PAKTA

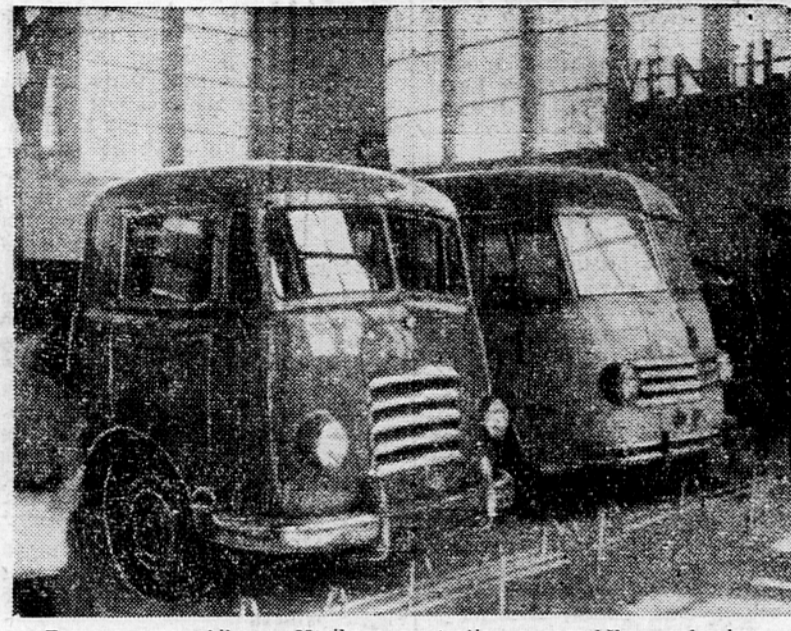
Vsak poskus razdvajanja narodov severnoatlantske skupnosti bo doživel popoln neuspeh

Ottawa, 21. sept. (Reuter) Svet Severnoatlantskega pakta je v četrtek zvečer končal zasedanje v Ottawi, ki se je začelo 15. sept. Ko je sprejel deklaracijo o Severnoatlantski skupnosti, je po krajši prekinitvi seje soglasno izglasoval sprejem Grčije in Turčije.

Včeraj je bil objavljen komuniké, v katerem se poudarja, da je bil do sežeh sporazum o naslednjih petih glavnih vprašanjih programa za zgraditev oborožitve in obrambe zahodnih držav: 1. Sprejem Grčije in Turčije v Atlantski pakt, 2. Zgraditev obrambnih sil, ki bodo razpolagale z zadostno silo, in vzdrževanje zdravega in trdnega gospodarstva, da bi se držali napori oboroževanja, 3. Ustanovitev začasnega odbora, ki bo proučeval materialne vire Severnoatlantskega pakta, 4. Finansiranje gradnje letališč, komunikacij in drugih naprav, namenjenih podpori severnoatlantskih sil v vsej zahodni Evropi, 5. Potreba, da se vrše pogosti in rednejši sestanki.

Deklaracija 12 članic Atlantskega pakta poudarja, da se zahodne države ne bodo pustile odvrniti od zgraditve defenzivne moči s praznimi besedami o miru in megljeni mirovnimi ponudbami. Poskus razdvajanja narodov severnoatlantske skupnosti bo doživel neuspeh, kajti sila Atlantskega pakta zadoščajo za zaščito svobode in neodvisnosti vseh držav članic.

Deklaracija nadalje poudarja, da bodo odstranjene vse zapreke, ki zavirajo sodelovanje med državami Atlantskega pakta na temelju enotnosti.

Tovarna avtomobilov v Mariboru razstavlja na zagrebškem velesejmu avto in kamion tipa »Luka«

Položaj v Grčiji po volitvah

Predvčerajšnjim so v Atenah objavili volilne rezultate pripadnikov grške vojske in mornarice. S tem so grške parlamentarne volitve končane in pričele so se skrbni, kdo in kako bo sestavil novo vlad. Končni volilni rezultati so: »Grško zbiranje generala Papagosa« je dobilo 35,9% glasov in 107 poslanskih mandatov. Plastirasova stranka centra 23,5% in 72 mandatov, Venizelosa liberalna stranka 19,3% in 58 Zveza demokratske levice 10,1% in 2, in agrarna stranka 1,4% in eno mesto v parlamentu.

Izmed najmočnejših treh strank, Papagosovega gibanja, liberalcev in centralistov nima niti ena potrebne večine, da bi sestavila vladu, ki bi bila vsaj nekoliko močnejša od dosedanjih. Ostanejo torej samo možnosti raznih sporazumov in poskusov, da bi sestavili kakršno koli koalicijsko vladu. Sporazum pa bo, kot trdijo opazovalci, težaven, ker so voditelji vseh treh strank pred volitvami dajali volivcem zelo nasprotujoče si obljube glede bodočega dela in vladne politike.

Stranka maršala Papagosa s 107 poslanskimi mandati od 250 nima absolutne večine, za katero je stremel Papagos, ko je podal ostavko na svoj položaj v armadi in stopil na politično pozornico. Maršal pa je menda tudi odločno proti vsakršnim sporazumom z drugimi strankami. Zato opazovalci izključujejo možnost, da bi on dobil mandat za sestavo nove vlade. Sirijo se tudi govoriče, da je baje maršal sklenil opustiti politično življenje zaradi neuspeha na volitvah. Več pozornosti posvečajo atenski politični krogi dvema strankama, ki sta tudi menda naprednejši od »Grške zbiranja«.

Stranka EPEK, Plastirasova stranka, ki je dobila 72 poslancev, se po poročilih atenskih listov ne bo sporazumela s Papagosom, ker si programa obeh strank nasprotujeta. V primeru sporazuma z Venizelosovo liberalno stranko pa bi za večino v parlamentu potrebovali tudi podporo levicarskih elementov.

Maršal Papagos

Tretja možnost rešitve problema predstavlja sporazum Papagos-Venizelos. V tem primeru bi dobila Grčija sicer močno vladu, ki bi imela v parlamentu absolutno večino, vendar je zelo malo verjetno, da bi prišlo do takšnega sporazuma. Venizelos in Papagos se ne trpita, kar velja tudi za njuno pristisje, razen tega pa obstoje znatne razlike med programi obeh strank.

Sporazum Venizelos-Plastiras je, kakor omenjeno, brez pomena, ker bi brez udeležbe 10 poslancev levice stranki ne imeli v parlamentu potrebne večine. Obe stranki skupaj imata namreč komaj 130 poslanskih mandatov od 250. Glede levicarskih poslan-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Zadnje vesti

London, 21. sept. (Ass. Pr.) Predsednik perzijske vlade Mosadik je izjavil, da n bo poslal angleški vladi nameravanega ultimata, pac pa notu, v kateri predlaga, naj bi se pogajanja započne obnovila.

Berlin, 21. sept. Predsednik vzhodnonemške vlade Grotewohl je izjavil, da je vzhodnonemška vlada pripravljena proučiti vsako morebitno prošnjo za ustanovitev socialnodemokratske stranke v Vzhodni Nemčiji.

Aleksandrija, 21. sept. (Reuter). Britanski veleposlanik v Egiptu Ralph Stevenson je izročil danes predsedniku egiptovske vlade Nahas paši osebno poslanico britanskega zunanjega ministra Herberta Morrisona. Nahas paša je ob tej priložnosti izjavil, da vsebine te poslanice ne bodo objavili, preden ne bo podrobno proučena. Politični opazovalci si razlagajo besede N has paše kot znamenje, da bodo storjeni novi koraki, da bi se prekinili z mrtve točke razgovori o reviziji anglo-egiptovske pogodbe iz leta 1936.

Zogot pridelek tobaka v Makedoniji

Pridelovalci v djevdjelijskem, kavadarškem, titovelskem in drugih južnih okrajih Makedonije zaključujejo obiranje tobaka. Letos so dobili precej boljšo kakovost tobaka in večji pridelek. Posebno dober pridelek je v kavadarškem, djevdjelijskem, strumiškem rodoviškem in prilipskem okraju, kjer je bila lani letina precej slaba. Pridelovalci iz Makedonije bodo izročili državi 5 milijonov kilogramov tobaka več kot lani.

Velika dela kapitalne graditve v Hrvatski

Stanje letošnjih del na prednostnih objektih v Hrvatski je ugodnejše, kot je bilo lani. Čeprav je bil plan del izpolnjen samo s 53%, mislijo strokovnjaki, da bo do konca leta večji del letošnjih planskih nalog uresničen. Ker so obvladali glavne težave za pripravo gradbišč, bodo izkoristila podjetja preostale tri mesece do konca leta za intenzivno graditve. Izmed 26 velikih objektov, ki jih grade na Hrvatskem, sta dosegli najboljši uspehe gradbišči železarne v Sisku in vinodolske hidrocentrale.

V železarni v Sisku pokrivalo sedaj sedmo dvorano valjarne. V oddelku za izdelavo cevi najmanjših dimenzij, ki bo začel drugo leto poskusno obratovati, nadaljujejo betoniranje temeljev za naprave.

Zgraditev jezov slokvarne je najvažnejše letošnje delo na gradbišču vinodolske hidrocentrale. Od 550.000 m³ zemlje, ki jo bodo vdělali v jez, je

bodo letos vgradili 44.000 kubikov, prihodnje leto pa še 250.000 kubikov, kar bo omogočilo izkoriščanje energije dela akumulacije vode in njeno pošiljanje skozi predor in jezero Bajer do hidrocentrale Tribajl. V Tribajlu končujejo sedaj montažo prvga agregata. Na gradbišču Fužine končujejo vsa letošnja dela.

Pred dvema mesecema so začeli v Kažinah pri Sibeniku graditi valjarno aluminija, ki bo prvi objekt take vrste v državi. Strokovnjaki pričakujejo, da bodo do konca leta pokrili dve tretjini dvorane za elektroizlo in eno tretjino dvorane za valjarno. Kako velika je dvorana valjarne, se vidi po tem, da obsega površina 30.000 m², medtem ko bo imelo vseh 12 dvoran sisaške železarne 52.000 m² površine. Sedaj polagajo tudi vodovod, ki bo preskrboval z vodo valjarno in novo zgrajeni del Sibenika.

Tudi na državnih posestvih se zelo zanimajo za novi gospodarski in finančni sistem

Novi gospodarski in finančni sistem, katerega osnovne uredbe so sedaj v razpravi, ima močan odmev tudi na naših državnih posestvih. Delavci z zanimanjem sprašujejo, ali jim bodo posestva mogla v bodoče zagotoviti ustrezajoče dohodke. Delavske svete, upravne odbore in direktorje pa najbolj skrbi, kako bodo posestva opravljala svoje osnovne naloge: da bodo za zgled v proizvodnji zasebnim kmetom in združnikom, in trgovini pa da bodo posredovalna na trgih s ceninimi pridelki.

Odgovori, ki jih najdejo delavci in direktorji na ta vprašanja, niso povsod enaki. Vzrok tisti v izgrajenosti posestev. Na letošnjem posvetovanju kmetijskih strokovnjakov v Ljubljani smo sicer slišali, da še nobeno državno posestvo ni popolnoma izgrajeno. Kljub temu pa vendarle držijo, da so nekatera državna posestva v minulih letih z obsejnimi gradnjami zelo napredovala in daso danes že na precej visoki stopnji. Tako posestva imajo že precej sodobno uredjenih gospodarskih stavb, strojev, prevoznih sredstev itd. Če bi hoteli imenoma navajati ta posestva, bi šli v Rakičank, Beltince, Svecino, Pekre, Marenberg itd. Tudi vino, nagrajniško posestvo v Gornji Radgoni lahko pristojejo k takim posestvom. Večina teh posestev pridelata toliko krompirja, priredijo toliko živine, pa še drugih živil za trg, da njihov obstoj in napredek tudi v novih odnosih ne bo vprašanje. Ta posestva

bodo s svojimi pridelki toliko zaslužila, da si bodo sama rezala svoj kruh.

Teže bodo rešljiva ta vprašanja na posestvih, ki še niso izgrajena, ki so šele napol dovršene kmetijske tovarne. Tako je na primer naše največje posestvo v Kočevju, tudi to posestvo, pri Novi Gorici itd. Ta posestva imajo morda šele desetino tega, kar bi za dobro obratovanje potrebovala. To so posestva, ki smo jih komaj začeli opremljati in usposabljanje za kmetijsko proizvodnjo, pa sta nas kljub vsem naporom razvoj in čas prehitela. Ta posestva sicer še pridelujejo, toda njihovi pridelki so prav zaradi nižje organizacije sorazmerno dragi. Na Kočevskem pridelujejo na primer veliko krompirja. Če bi ga lahko sortirali, bi z njim na trgu dosegli pomemben finančni uspeh. Ker pa nimajo ne sortiranih strojev ne ljudi, prodajajo nesortiran krompir. To ne ustreza, pa je boljše kakor nič. Takih primerov ki kažejo kako delo še ni dovolj mehkanizirano, kako manjkajo še številna gospodarska poslopja in še marsikaj drugega, bi lahko našli še več. Na Kočevskem je zlasti pereče vprašanje življenjskega standarda, kajti brez strehe, vode, šole in drugih podobnih osnovnih življenjskih zahtev ni pri delavcih zadovoljstva in tudi ne volje do dela. Kočevje dela danes na primer s 500 ljudmi manj, kakor bi jih moralo imeti.

Jasno je, da bo treba takim posestvom, kakor je kočevsko, tudi v bodoče pomagati, da se bodo hitro izgrajevala in usposabljala. Tu ne moremo ostati na pol pota, ker smo, na hitrejšem napredku takega posestva zainteresirani vsi. Saj bo kočevsko posestvo nekoč močan rezervuar plemenske živine, hkrati pa bo poleg raznih pridelkov pošiljalo na trg tudi precej živine za zakol. Ko bo kočevsko posestvo dobro organizirano, bo svojvo proizvodnjo kmalu poplačalo vse investicije.

Letos bodo v kočevsko posestvo investirali novih 20 milijonov dinarjev. Upajo, da bodo nadaljnjih 20 milijonov dinarjev dobili za investicije iz trgovine državnih posestev. Tako bo naša oblast pomagala temu posestvu in drugim, ki še niso dovolj izgrajena, tudi v bodoče. Biljo bi pa seveda napočeno, če bi sedaj delavski sveti in upravni odbori na takih posestvih držali roke križem in samo čakali, kdaj

bodo odkol dobili kakšne investicijske kredite. Tudi na teh neizgrajenih posestvih so še možnosti, ki jih je mogoče iznajdljivo izkoristiti za hitrejši razvoj posestev. Lep primer take iznajdljivosti vidimo letos prav na Kočevskem.

Kočevska posestva imajo velike travnike, ki jih nikoli doslej niso mogla vse pokositi. Organizacija kosnje in spravilo sena sta zaradi pomanjkanja delovne sile in tudi strojev zelo težavni. Letos so se domislili drugačne rešitve. Z odkupnim podjetjem so se dogovorili, da jim bo odstopilo v rejo in pitanje tisto odkupljivo živino, ki je tako mršava, da ni sposobna niti za zakol. Posestvo je tako prevzelo nad 1000 glav živine in jo poslalo na pašo. V treh mesecih je doseglo zelo lepe uspehe. Posamezne živali so v tem razdobju pridobile po 60 do 160 kg na težo. Računajo, da se bo ta pribitek do konca dvignil še za kakšnih 20 odstotkov. Ker so se ob prevzemu dogovorili, da bo posestvo vrnilo živali enake teže, bo njemu ostalo kot prirastek kakih 200 glav lepe plemenske živine, za katero mu ne bo treba šteti nobenega drugega plačila kakor za vzdrževanje. Tako bo posestvo brez investicijskih kreditov pomnožilo svoje črede, prihranilo, si bo izdatke za košnjo na popasnih travnikih, na boljšem pa bo tudi potrošnik, ki bo dobil namesto mesa mršave živine meso tejenih živali. Računajo, da bo to pitanje dalo najmanj 100 ton mesa, kar zadostuje Ljubljani za 14 dni redne preskrbe.

ZAKONODAJNA ODBORA RAZPRAVLJATA O PREKRŠKIH

Oba zakonodajna odbora Ljudske skupščine FLRJ sta včeraj na svojih sejah nadaljevala razpravo o osnutku zakona o spremembah in dopolnitvah temeljnega zakona o prekrških. Zakonodajni odbor zveznega sveta pod predsedstvom dr. Josipa Hrnčevića je obravnaval administrativne kazni, zaščitne ukrepe in splošna določila.

Sejli zakonodajnega Opora Sveta narodov je predsedoval Moša Pijade. Člani odbora so razpravljali o temeljnih odredbah. Te odredbe določajo organe, ki lahko izdajajo predpise o pre-

Države Atlantskega pakta so dovolj močne, da zaščitijo svojo svobodo in neodvisnost — Sprejem Grčije in Turčije — Prihodnji sestanek bo novembra v Rimu

Na posebni seji je bil ustanovljen tudi poseben odbor, v katerem so predstavniki Belgije, Kanade, Italije, Holandske in Norveške. Naloga tega odbora je, da izdaja priporočila o koordinaciji in pogostem posvetovanju o zunanji politiki, o popolnem ekonomskem, finančnem in socialnem sodelovanju ter o sodelovanju na področju prosvete in javnega obveščanja.

Svet Atlantskega pakta je tudi sklenil, da bo prihodnji sestanek meseca novembra v Rimu, ne pa 29. oktobra, kot je bilo prej določeno. Zahodne velesile, ki okupirajo Nemčijo (ZDA, Velika Britanija in Francija), so obvestile Svet Severnoatlantskega pakta o napredku razgovorov, da bi se vzpostavili novi odnosi z Zahodno Nemčijo.

Ameriški uradni krogi so zelo zadovoljni z rezultatom zasedanja Sveta Atlantskega pakta. Zlasti poudarjajo, da bo s sprejemom Grčije in Turčije v Atlantski pakt razširjena »varnost-

na cona« na južno Evropo in sredo zemski bazen na severni del Afrike prav do Egipta in na obalo Male Azije. Z vstopom teh dveh držav pa nastaja obnem vprašanje ustanovitve poveljstva za vzhodno Sredozemlje, v katerem bi bile zastopane prizadete države. To poveljstvo bi bilo povsem neodvisno, vendar pa bi bilo podrejeno vrhovnemu poveljstvu sil pakta.

Ko govori o končnem delu zasedanja in o rezultatih, poudarja »New York Herald Tribune«, da je zasedanje pokazalo enotnost držav članic. Najpomembnejši uspeh je sprejem Grčije in Turčije. Casopis upa, da bodo vse države udeležence ratificirale predlog v tem duhu.

Francoski krogi opozarjajo, da so najpomembnejši sklepi sprejeti v duhu francoskega stališča. S tem v zvezi posebno poudarjajo, da je bilo rešeno vprašanje nemške udeležbe v zahodno-nemški vojski.

Upanje, da bodo pogajanja v Kesongu obnovljena

Tokio, 21. sept. (Reuter) Tokijski opazovalci mislijo, da bo vrhovni poveljnik sil Združenih narodov general Matheu Ridgway sprejel najnovejši predlog generalov Kim Ir Sena in Peng Te Huoja za nadaljevanje razgovorov o premirju.

Radijska postaja Združenega poveljstva poroča, da bi sprememba kitajskega in severnokorejskega stališča in privolitev v obnovitev mirovnih razgovorov lahko prekinila sovražnosti v Koreji.

Po skoraj enomesečni prekinitvi razgovorov prevladuje sedaj vtis, da je nastopil popoln preobrat tako v razpoloženju Kitajcev in Severnokorejcev kakor tudi poveljstva Združenih narodov. V današnjem neuradnem vestniku Združenih narodov, ki izhaja na Koreji, se poudarja, da daje sprememba stališča kitajsko-severnokorejske delegacije nekaj upanja, da bo mogoče ustaviti sovražnosti. Vestnik nadalje piše, da je treba preobrat na drugi strani predvsem pripisovati rezultatom konferencie v San Franciscu in dejstvu, da sovržnik ni uspel prestrašiti Združenih narodov z grožnjami, da bo začel na Koreji novo ofenzivo.

Sklicanje Ljudske skupščine FLRJ

Prezidij Ljudske skupščine FLRJ je včeraj izdal ukaz o sklicanju Ljudske skupščine FLRJ k četrtemu rednemu zasedanju drugega sklicanja za 28. september.

Sestanke plenuma CK Ljudske mladine Jugoslavije

V Beogradu se bo 26. sept. sestel VI. plenum CK Ljudske mladine Jugoslavije, na katerem bodo obravnavali delo mladinskih organizacij v srednjih in strokovnih šolah. Razen članov Centralnega komiteja bodo na plenumu tudi sekretarji oblastnih komitejev in sekretarji mestnih komitejev Ljudske mladine iz Beograda, Zagreba, Ljubljane, Sarajeva in Skoplja.

Anglija kupuje romunsko nafto

London, 21. sept. (Tanjug). Zvedelo se je, da je kupila Anglo-Iranska petrolejska družba od Romunije 200.000 ton tekočega goriva za pogon svojih ladij v sredozemskih vodah in plačala zanj milijon funtov šterlingov, t. j. več kot polovico vrednosti celotnega romunskega izvoza v Veliko Britanijo leta 1950.

Velika udeležba na predavanju predsednika Gospodarskega sveta tovariša Sergeja Kraigherja

Snoči je bilo v velikim unionski dvorani v Ljubljani predavanje predsednika Gospodarskega sveta LRS tovariša Sergeja Kraigherja o vprašanjih v zvezi s spremembami gospodarskega sistema. Predavanje je organizirala Centralna ljudska univerza, ki je že prej z objavami v časnikih povabila ljubljansko prebivalstvo, naj se predavanja udeleži v čim večjem številu ter naj sodeluje s pisnimi in vprašalnimi. Tajništvo ljudske univerze je do začetka predavanja prejelo čez sto vprašanj. Nabito polna velika unionska dvorana pa je bila dožda, da je tema predavanja vzbudila v ljubljancih široko zanimanje.

VREME

VREMENSKO POROČILO HIDROMETEOROLOŠKE SLUŽBE
Stanje 21. septembra: Področje visokega zračnega pritiska, ki zavzema predela Velike Britanije, Severne Skandinavije in Srednje Evrope in dovaja hladno zračno maso, ki povzroča stanje bilazice lepega vremena v teh predelih. Na meji grebena so se ustvarila sekundarna jedra visokega zračnega pritiska, ki so povzročile lepega vremena tudi v mediteranskih predelih. — Danes je v Sloveniji pretežno lepo vreme z najvišjo temperaturo 2°C v Mariboru.

Napoved za soboto 22. septembra 1951: Se nadalje pretežno jasno vreme z delno oblačnostjo. Zjutraj po kotlinah megla. Temperatura ponoči do 5°C, čez dan 20°C.

25. oktobra bo odločilna bitka med laburisti in konservativci

Laburisti in konservativci so že odpovedali letni konferenci in pripravljajo volilne razglase

London, 21. sept. (Tanjug): Glede na sedanje razpoloženje bodo splošne parlamentarne volitve 25. oktobra vsekakor eden izmed najbolj srditih političnih dvobojev v zgodovini britanskega političnega življenja v poslednjih 15 letih. Boj se bo bil izključno med konservativci in laburisti. Liberalci bodo po težkih izkušnjah v letu 1950 postavili svoje kandidate namreč samo v 100 volilnih okrajih. V 520 volilnih okrajih bo borba neposredno med kandidati dveh volilnih strank. Komunisti so sklenili, da bodo postavili svoje kandidate samo v 26 volilnih okrajih, vendar tudi tokrat nimajo nobenega upanja, da bi dobili v parlamentu vsaj en sedež, saj ne kandidira niti voditelj stranke William Galacher. ki

Položaj v Grčiji po volitvah

Nadaljevanje s 1. strani
cev pa je Venizelos izjavil, da se ne misli niti pogajati z njimi, ker je večina njih ali v zaporu ali pa v izgnanstvu. »Združena levica« je namreč na pobudo komunistične radikalne postaje »Svobodna Grčija« kandidirala ljudi, ki so v izgnanstvu in v zaporih in zato nimajo volilne pravice.

Sedanji politični položaj v Grčiji je torej ravno tako malo iriden, kot je bil pred volitvami. Upanje, ki so ga nekateri gojili, da bo izšla močna vlada iz sodelovanja med Venizelosovimi liberalci in Plastirasovo stranko centra, je propadlo, ker stranki nimata potrebne večine. Gibanje Papagos pa ima jo, trezni opazovalci kljub marsikateri popularnosti za nezaželeno, ker se pred- brca spominjajo dejanj in govorov Metaksasa, ki je pred vojno z demokratičnimi gesli, podobnimi sedanjim Papagosovim, vzpostavil v Grčiji vojaško diktaturo. Te bojazni krepijo posebno vesti o obstoju skrivne oficirske organizacije »Svele zveze grških oficirjev«, ki se navdušujejo za Papagos in vojaško diktaturo. Zaradi te organizacije je nekateri celo boje, da bo marsaj Papagos s pomočjo vojaštva nasilno prevzel oblast. Te bojazni so celo nekoliko podkrepili rezultati volitev v armadi, saj je dobil tam marsaj Papagos nad 50% glasov.

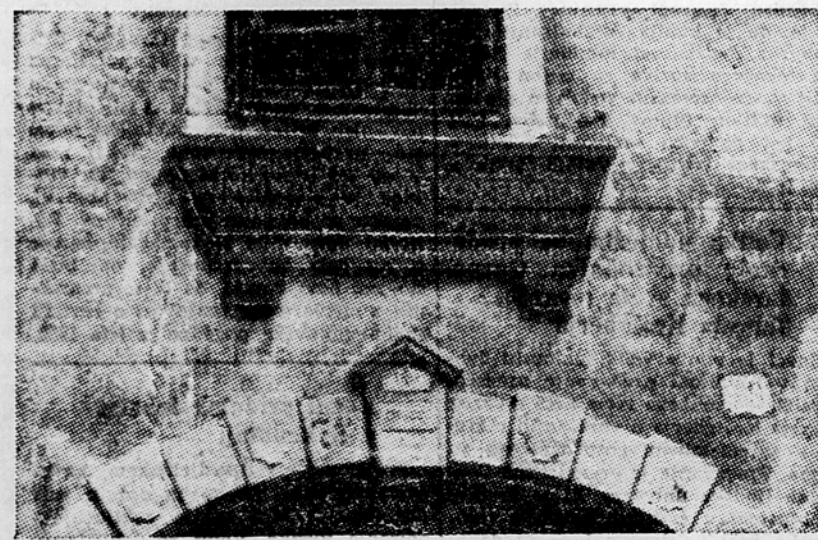
Upoštevalo se je tudi stališče strankarskih voditeljev, torej nobene kombinacije ne daje odgovora na vprašanje, kakšna bo nova vlada. Nekateri grški politični veljaki se celo zavzemajo za razpis novih volitev, ki naj bi bile izvedene po sistemu večine. Med temi je seveda predvsem marsaj Papagos, čigar stranka bi iz takšnih volitev izšla verjetno kot najmočnejša. Cetudi bi to res predstavljalo rešitev sedanjih problemov, pa je bolj verjetno, da bodo vsaj nekaj časa sestavljali vlado s pomočjo sporazumov, katerih pa za sedaj še ni mogoče napovedati. Niti najboljše poznavalci političnega življenja v Grčiji namreč ni popolnoma jasno, kaj b. koga predstavlja različne stranke. Tako n. pr. je Papagosovo gibanje, ki je po svojem bistvu izrazito monarhistično, srdito napadal grški kralj, ki se boji, da bo bivši komandant armade skušal prevzeti vlogo grškega Mussolinija, njemu pa prepustil dvomljiv položaj in dolžnosti Viktorja Emanuela, Venizelosu, ki žonglira z demokratičnimi gesli, se ne upira družba generala Zervasa, ki je bil med državljansko vojno strah in trepet vseh pravih demokratov, Plastiras pa, ki je morda še najnaprednejši, je odločno odklonil kakršnokoli sporazum z levitarskimi elementi. Kraljevska hiša vneto podpira Venizelosa, ki je po tradiciji in osebnem prepričanju ravno tako vnet republikanec. Zato sporazumi niso samo mogoči, ampak tudi zelo verjetni; kdo bo sestavil novo vlado in koliko časa bo vladal, je vprašanje, na katero za sedaj še ni odgovora.

V 16 mesecih od zadnjih volitev se je v Grčiji menjalo nič manj kot 7 različnih vlad; ni nobenega upravičene razloga za upanje, da se bo sedaj položaj izboljšal. Nasprotno kaže, da je Grčija zadržala v politično krizo, kakršne do sedaj še ni poznala.

A. F.

ZGLED DR. MESESNELA

Jutri popoldne se mu bomo poklonili v Vipavi, kjer je v svojih dijaških letih preživljal počitnice

Jutri bo v Vipavi odkrita spominska ploča dr. Francu Mesesnelu. Napis na ploči, ki jo kaže naša silka, se glasi: »V tej hiši je preživel svojo mladost umetnostni zgodovinar, konservator univ. profesor dr. Franc Mesesnel. * 23. XI. 1894 v Cervignanu, † 4. V. 1945 pri Turjakih.«

Ne le slovensko umetnostno zgodovino vs jugoslovansko znanost je za del najtežji udarec tik pred osvoboditvijo. Skupaj z Vitom Kraigherjem in še 18 borci za svobodo so bogardisti

je bil leta 1950 komunistični poslanec v parlamentu. Laburisti pripravljajo sedaj volilni razglas, pri čigar sestavljanju bo sodeloval kot član izvršilnega odbora stranke tudi Aneurin Bevan, s čimer bi bilo potrjeno mnenje, da bo Bevan odločno podprl Attleeya pri volitvah.

Politična brošura Bevanove skupine

London, 21. sept. (Tanjug): Bivši britanski minister za delo Aneurin Bevan in njegovi pristaši so davi izdali v Londonu novo politično brošuro, v kateri razlagajo svoje stališče do politike izvršilnega odbora laburistične stranke.

V uvodu pravijo, da je dosedanja bolemla med levico in desnico v stranki samo osvežila in okrepila laburistično gibanje in da gibanje v nobenem oziru ni trpelo zaradi te polemike. Dosegli, ki so temu sledili, so pokazali, da so imeli kritiki vladne politike prav. Nato grajajo vladno finančno politiko začeti od oboroževanja in izvoza, plačilne bilance, umetnih zob in ocal, pa do dividend in življenjskih stroškov. Napadajo tudi izvršilni odbor zaradi splošnega stanja v laburističnem gibanju, zlasti pa v izvršilnem odboru stranke, pri čemer trditvi, da predstavnik delavskega sindikata v izvršilnem odboru ne predstavljajo več v konkretnih vprašanjih razpoloženja sindikalnih članov.

ANGLO-IRANSKI PETROLEJSKI SPOR

ZDA bodo nasvetovale Londonu in Teheranu pomirljivost

Washington, 21. sept. (AFP) Novi ameriški veleposlanik Loy Henderson, ki bo te dni prisel v Teheran, bo sporočil perzijski vladi, da se ZDA ne bodo priključile nikakoli gospodarski ali finančni blokadi, ki bi jo uvedla proti Perziji Velika Britanija. ZDA prav tako ne bodo napravile nikakih korakov za arbitražo v britansko-perzijskem sporu, dokler ne bo znan odgovor perzijske vlade na zadnje Harrimanovo pismo. Sodijo, da je težko spraviti v sklad Harrimanove predloge s perzijskimi zahtevami. Washingtonski uradni krogi sodijo v naprotju z nedavno izjavo bivšega ameriškega veleposlanika v Teheranu Gradyja, da uživa predsednik perzijske vlade Mosadik zaupanje perzijske naroda in da bi kakršna druga osebnost na tem položaju lahko vsa stvar le poslabšala.

Politični opazovalci v Washingtonu napovedujejo, da bodo ZDA znova pozvale London in Teheran, naj bosta

Konservativci in liberalci so že odpovedali svoje letne konference.

Po dosedanjih podatkih, bodo laburisti postavili svoje kandidate v vseh 624 volilnih okrajih. Konservativci in njihovi zavezniki ne bodo postavili svojih kandidatov v določenem manjšem številu okrajev, kjer nimajo nobenega upanja na uspeh.

Daviljni laburistični »Daily Herald« ugotavlja, da se konservativci boje izdati svoj volilni razglas, češ da ni potreben. Res je, tise »Daily Herald«, da bi bilo zelo tvegano za konservativce, ko bi objavili, da bodo obdržali socialno službo, prav tako pa tudi državne subvencije, po prihodu na oblast pa prekršili obljube.

Konservativni »Daily Telegraph« in »Daily Express« obsojata laburistično stranko zaradi vseh težav, ki so nastale v zadnjih letih v življenju države.

Ko omenja Bevanove politične brošure trdi »Daily Telegraph«, da je sedaj Bevan obtožil voditelje Trade Unionov, da so zasmevali želje sindikalnih članov, ko so podprli predlog proračuna. Liberalni »News Chronicle« pravi, da se je sedaj začela prava volilna bitka in da so izstreljeni prvi naboji, da za izid se bo zvedelo šele po 25. oktobru.

»Times« ugotavlja, da je razpis volitev prišel nenadno mnogo prej kot so konservativci pričakovali, k čemur so Attleeya prisilile gospodarske težave, ki so s prihodom zime postale pred britansko vlado, zaradi česar je videl, da ne bo mogel vzdržati v parlamentu z nezadovoljno večino.

pomirljiva in da je Avarell Harriman pripravljen odpotovati nazaj v perzijsko prestolnico, če bi to od njega zahtevali

Petrolejski sporazum med Anglijo in Irakom

London, 21. sept. (Reuter) Irakijski minister za gospodarstvo bo prišel v London, kjer bo skupaj s predsednikom iranske vlade, ki se že dlje časa muči v britanski prestolnici, podpisal novi anglo-irakijski petrolejski sporazum. Po tem sporazumu, o katerem so se pogajali prejšnji mesec, bo dobil Irak polovico dobička družb, ki delajo v Iraku, in to od iranske petrolejske družbe in petrolejske družbe v Basri.

Iz Londona poročajo, da se predsednik iranske vlade Nuri es Said pogaja z neko britansko firmo za zgraditev rafinerije v Iraku, ki bi imela letno zmogljivost milijon ton surove nafte in naj bi bila zgrajena v treh letih.

Dr. Adenauer bo obiskal London

Trgovinski sporazum med Zahodno in Vzhodno Nemčijo — Vprašanje izvoza starega železa iz Zahodne Nemčije rešeno

London, 21. sept. (Reuter) Zahodno-nemški kancler Adenauer bo 8. okt. obiskal London, kot je bilo prvotno določeno, čeprav so razpisane splošne parlamentarne volitve v Veliki Britaniji. Adenauer je izjavil, da se bo obisku v Londonu sešel s predsednikom britanske vlade Atleemom, zunanjim ministrom Morrisonom in drugimi člani vlade, verjetno tudi s prvokom konservativne stranke Churchillom in Edenom.

Po dolgotrajnih pogajanjih sta Vzhodna in Zahodna Nemčija formalno sklenili mednarodni trgovinski sporazum za leto 1951, ki določa izmenjavo blaga v vrednosti 84 milijonov funtov šterlingov. Sporazum prične veljati takoj ter bo v veljavi do 30. junija 1952.

Včeraj je bilo dokončno rešeno vprašanje izvoza starega železa iz Zahodne Nemčije. V zvezi s tem vprašanjem so sporočili, da je bil po izmenjavi pism med kanclerjem Adenauerjem in ameriškim visokim komisarjem v Zahodni Nemčiji Mac Cloyem dosežen sporazum, da se v tem, že več mesecev trajajočem sporu, sprejme nemški kompromisni predlog, po katerem bodo polovico starega železa, zbranega v Za-

hodni Nemčiji, izvozili, polovico pa uporabili v državi.

Pričakujejo, da bo ta sporazum omogočil hitrejšo sklenitev nemško-britanske trgovinske pogodbe.

Uprava za gospodarsko sodelovanje o pomenu prekomorskih ozemelj

Za preskrbovanje zahodne Evrope s strateškimi materialom

Washington, 21. sept. (Tanjug). Ko poudarja pomen prekomorskih področij držav Marshallovega načrta za preskrbovanje s strateškimi materialom, trdi uprava za gospodarsko sodelovanje v svojem poročilu, da znaša vrednost povprečnega mesečnega izvoza teh ozemelj v države Zahodne Evrope 300 milijonov, v Združene ameriške države pa 100 milijonov dolarjev. Afrika, jugovzhodna Azija in druga prekomorska področja imajo znatne količine osnovnih surovin, ki so zahodnemu svetu nujno potrebne. Obstoje pa še številni neizkoriščeni materiali viri, ki bi lahko ob pomoči tehničnih naprav in potrebnega kapitala služili za dvig življenjskega standarda prebival-

Egiptovski časopis priporoča prijateljstvo z Jugoslavijo

Kairo, 21. sept. (Tanjug) Egiptski časopis »Maktame« priša v današnji številki članek uglednega novinarja Vadeja Phaestina, ki priporoča Egiptu in arabskim državam prijateljstvo z Jugoslavijo. Phaestina je obrazložil svoj predlog s tem, da Jugoslavija podpira vse narode v veliki borbi za svobodo. V deklaraciji o pravicah in dolžnostih držav, ki jo je predlagal na lanskem zasedanju Generalne skupščine OZN jugoslovanski zunanji minister Kardelj, je rečeno, da bo Jugoslavija vselej podpirala razvoj malih narodov. Phaestina piše, da bi morale arabske države podpreti to deklaracijo na letošnjem zasedanju Generalne skupščine, saj bi se lahko borile na njenem temelju za svoje pravice in rešile mnogo svojih problemov. V članku je poudarjen tudi delež Jugoslavije v borbi, da bi OZN gospodarsko, finančno in strokovno pomagala zaostalim državam, da bi bile v resnici neodvisne.

Nova koalicijska vlada na Finskem

Helsinki, 21. sept. (Reuter). Vodja agrarne stranke Urho Kekkonen je sestavil novo finsko koalicijsko vlado. Razen predstavnikov agrarne stranke so stopili v vlado tudi predstavniki socialdemokratske in švedske narodne stranke.

Sedanji predsednik je bil tudi na čelu prejšnje vlade, ki je odstopila po nedavnih splošnih volitvah na Finskem. V novo vlado ni stopila ljudskodemokratska stranka, ki je tretja najmočnejša stranka na Finskem.

Arabska liga bo predložila maroško vprašanje Generalni skupščini OZN

Aleksandrija, 21. sept. (AFP). Generalni tajnik Arabske lige je izjavil, da bodo na prihodnjem sestanku konec septembra proučili način, kako bi maroško vprašanje predložili OZN. Azam paša je dodal, da je egiptovska vlada izrazila svojo pripravljenost, da to vprašanje predloži Generalni skupščini OZN, ki se bo začela novembra v Parizu.

Upor kmetov v brazilski državi Maranhao

Rio de Janeiro, 21. sept. (UP). V brazilski državi Maranhao je izbruhnila oborožena vstaja kmetov. Uporni, ki — okrog 12.000 — pripadajo osvobodilnemu gibanju ter so se dvignili proti guvernerju te države Eugeniju de Barosu. Guverner je obkoljen v svoji palači. Kmetje žele strmoglaviti Barosa, ker je prišel do guvernerskega položaja s prevaro pri volitvah.

Reuter poroča, da je na današnji v. harni seji parlamenta države Maranhao streljalo več poslancev z revolverji in da je bilo več ljudi v spopadu med prebivalstvom in policijo v manjših mestih v notranjosti ubitih in ranjenih.

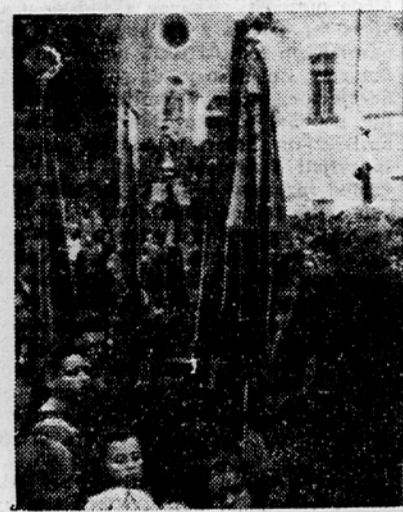
Finski izvoz lesa

Helsinki, 21. sept. (Reuter) Letos je Finska že izvozila približno 2 milijona 265.000 kubikov rezanega lesa, od tega več kot 9% oziroma 210.150 kubikov v Sovjetsko zvezo na račun reparacij. Raven tega je Finska dobavila Madžarski in Poljski večje količine železniških pragov.

V prvih 8 mesecih t. l. je finski izvoz rezanega lesa narasel za 467.000 kubikov v primeri z istim razdobjem v lanskem letu.

50.000 dolarjev - 500.000 umorjenih ljudi

Vojnega zločinca Artukovića je višje ameriško sodišče izpustilo iz preiskovalnega zapora proti kavčiji 50.000 dolarjev. Kavčija je odkodnina za škodo, ki bi bila povzročena z begom izpuščenega osumljenca, kerati je pa tudi merilo osumljenčevih kaznivih dejanj. V času Artukovićevega ministrovanja je bilo v Jasenovcu, Stari Gradici in drugih taboriških smrti umorjenih najmanj 500.000 ljudi. Ameriški sodniki so, kot kaže, upoštevali to dejstvo in napravili preprost račun 50.000 dolarjev : 500.000 umorjenih ljudi ali za glavo - 10 centov. Pri tem pa so pozabili, da so bila ustaška taborišča kopije nacističnih taborišč smrti in da so pri grozodejstvih z njimi celo tekmovala. Taborišče v Jasenovcu je imelo tovarno, v kateri so izdelovali kije za ubijanje ljudi. Kije so morali izdelovati sami jetniki in da bi bilo ustajem olajšano delo, je morala potem ena skupina jetnikov pobijati drugo, ustaši sami pa so pobili zadnjo. Ko so na enem kraju taborišča ljudi pobijali, so na drugem sestavili orkester ciganskih godbenikov, ki je moral svirati lepe skladbe in tudi ustaške pesmi. Pijani ustaši so prepevali in vriskali in satan-

Ljudski poslanec Plinterić govori zbrani množici v Trbovljah

„V Trbovlje hočemo poštene duhovnike“

V četrtki popoldne so se zbrali Trbovčani v velikem številu k manifestacijskemu zborovanju v počastitev četrte obletnice priključitve Slovenske Primorske in Istre.

To zborovanje, ki se ga je udeležila več kakor sedem tisočglava množica, se je razvilo v ogorčen protest proti italijanskim iredentističnim zahtevam, reviziji mirovne pogodbe, ki bi bila na škodo slovenskega in hrvaškega ljudstva. Prav tako je zbrana množica zahtevala izročitev vojnih zločincev Artukovića in Paveliča ter obsodila župnika Gorogranc in Volaska, ki ni sta hotela podpisati resolucije stajerskih duhovnikov za izročitev imenovanih vojnih zločincev. Vse težnje zborujočega ljudstva so prišle do izraza v pismu, ki so ga z zborovanja poslali izvršilnemu odboru Osvobodilne fronte Slovenije. V tem pismu je glede omenjenih duhovnikov med drugim rečeno:

S tem, da sta gospoda Gorogranc in

Novo izzivanje romunskih obojnih stražnikov

Romunski obojnejni organi so pred nekaj dnevi streljali na skupino zadružnikov, ki je delala na združnem zemljišču blizu vasi Rusiča nad 90 m daleč od meje. Romunski stražniki so ranili enega zadružnika, a ko so začeli naši rajonski stražniki streljati, so se romunski napadalci umaknili. Kmalu potem pa se je približalo naši meji okoli 60 romunskih vojakov, za njimi pa je vozil tovorni avtomobil, na katerem so bili tudi vojaki. Romunski vojaki so zavzeli borbeno položaje ob meji in ko je prišla tja naša komisija, ki je bila obveščena o napadu na naše zadružnike, so romunski vojaki začeli nanje streljati tudi iz treh težkih strojn. Streljanje je trajalo kakih 20 minut.

Zaradi tega najnovejšega izzivanja romunskih obojnih organov je ministrstvo za zunanje zadeve FLRJR izročilo romunskemu veleposlanstvu v Beogradu protestno pismo, v kateri odločno zahteva, naj romunska vlada ukrene vse potrebno, da bo konec izzivanja in izgredov na meji, ker bo sicer morala prevzeti vso odgovornost za posledice.

Volasko odklonila podpis na resoluciji stajerskih duhovnikov, ki obsoja vojna zločinca Paveliča in Artukovića in zahtevajo njuno izročitev naši državi, sta dokazala, da ne zaslužitva, da bi se nadalje bivala v našem kraju, ki je znan po svoji revolucionarni preteklosti in ki je dal najboljšje borce za pravico stvar naše revolucije in za izgradnjo socializma. Ne moremo dovoliti, da bi ljudje, kakor so Mar. in Gorogranc in njemu podobni, se daje rovtarili in ribarili v kalnem, ter zahtevamo, da zapuste naš kraj. V Trbovlje pa hočemo poštene duhovnike, ki im je izgradnja socializma v naši državi pri srcu!»

Makedonski kmetje pomagajo kmetom v Vojvodini

Iz pasivnih krajev Makedonije je odpotovalo nad 600 članov zadrug v Banat, Srem in Bačko, kjer bodo pomagali zadržam državnim posestvom in zasebnim kmetom pri spravljanju pridelkov in pri trgatvi. Največ od teh makedonskih zadružnikov je iz goratih krajev v okolici Krive Palanke ter iz kratovskega, demirhisarskega in debarskega okraja. V kratkem poje v Vojvodino še okoli 2500 članov zadrug iz Makedonije, ki bodo pomagali vojudinskim kmetom dva meseca. V pasivnih krajih Makedonije in tudi kmetje od drugod se zelo zanimajo za delo v Vojvodini ter se priključajo za odhod. V tej jeseni bo delalo v Vojvodini okoli 4000 makedonskih kmetov.

Kongres geografov FLRJR

V Skoplju se je začel večeraj drugi kongres geografov Jugoslavije, ki se ga razen 24 geografov iz vseh delov države udeležujejo tudi prof. G. Harris z univerze v Chicagu, g. H. Wilkinson, univerzitetni docent na univerzi v Liverpoolu, francoski geograf Andre Blanc in drugi gostje. Kongres je pozdrvil predsednik Društva geografov Makedonije dr. Atanasije Urošević, ki je izrazil željo, da bi udeleženci kongresa čim bolj spoznali Makedonijo.

enovito in živo celoto, kakršne poprej nismo poznali. Pisati zgodovino in kritiko znanstveno in razumljivo za vsakogar, ki je žejen spoznan — tudi v tem se lahko učimo od dr. Mesesnela, ki je v najzvišenejšem pomenu besede prvi pilaj slovensko umetnostno zgodovino in kritiko za ljudstvo.

Veno Pilon kot slovenski prevajalec

Slovenski slikar Venó Pilon živi že cela desetletja v Parizu, tem Kosmopolisu upodablja svoje umetnost. Prebiva v eni izmed ulic Montparnassa, znamenite četrti, pod katero se razprostira Quartier Latin, skoraj že tisočletno intelektualno središče Pariza. V tekmi med Montparnom in Montparnassom je vsaj za umetniški svet zmaga Montparnassa. Na čigar priklon vrh, poln ljudi in prave pariške veselosti, je mednarodna bohéma našla svoja mikavna gnezda. Toda Venó Pilon je iz Montparnassa dospel tudi, da uporabim antično prispodobo, na pravi Parnas. Vendar, na čigar priklon vrh, poln ljudi in prave pariške veselosti, je mednarodna bohéma našla svoja mikavna gnezda. Toda Venó Pilon je iz Montparnassa dospel tudi, da uporabim antično prispodobo, na pravi Parnas. Vendar, na čigar priklon vrh, poln ljudi in prave pariške veselosti, je mednarodna bohéma našla svoja mikavna gnezda. Toda Venó Pilon je iz Montparnassa dospel tudi, da uporabim antično prispodobo, na pravi Parnas. Vendar, na čigar priklon vrh, poln ljudi in prave pariške veselosti, je mednarodna bohéma našla svoja mikavna gnezda.

ment. To mu dajemo tem laže, ker je Venó Pilon, ki se dosimaj ni ukvarjal z vezano besedo, pokazal presnetljivo sposobnost. Te opravilje upanje, da bo pripravil za svojo drugo domovino večji izbor slovenske poezije, ki ga bomo prav tako veselili, kakor smo se razveselili Salvinijevega »Sempreverde« rosmarinu.

Veno Pilon si svojega prevajanja slovenske lirike ni ojaljal s tako prevajalsko tehniko, kakor jo večidel srečujemo v Ibrovčevi »Anthologie de la Poésie Yougoslave« (Paris, Delagrave, 1939). Pilon ni tiste vrste prevajalec, ki skuša kar se da zvesto podati vsebino pesmi, zanemarja pa pri tem nje ritem in metrum, njene rime. Ne, Pilon največkrat rešuje in tudi reši formalne značilnosti pesmi, zato beremo njegove prevode s posebnim užtkom, in bolj ko jih premerjamo z izvirnikom, večje spoznavanje imamo pred prevajalskim delom tega slovenskega Parizana. Do kakšnih odtenkov gre Veno Pilon pri svojem delu, pot in s prevodom dveh motov k presnetilni sliki. Med Pilonovimi prevodi so nadalje Gollevo »Pismo v Parizo, Iga Grudna »Sanjarlja, Mileta Klopičeva »Mary se predstavlja«, Mateja Bor »Večer partizana« in K. Destovnika - Kralja »Matere« padlega partizana. Seveda je ta izbor šele začetek smotnega pripravljavanja večjega svetilskega slovenske lirike, in prvo, kar potrebuje prizadevanje prevajalec iz domovine, bi se dalo povedati s francosko besedo encourage-

prvi francoski prevod iz Ibrovčeve zgoraj omenjene antologije: O Vrha, mon vieux douceur te Jole, Tu abrites mon vieux toi paternal, Sans la soif d' apprendre, cette vipère, Je serais heureux dans ma maison.

Dobesedno: O Vrha, moja vas, milina in veselje, ti varuješ mojo staro otrovsko stredo. Brez žele po učenju, te kaže, bi bil srečen v svoji hiši! — Izvirno besedilo tega soneta je tako znano, da bo tudi bralec, ki ne pozna francosine, zlahka presodil, kateri prevod je bližje izvirniku. Pri tem pa govori Pilonu v prid tudi dejstvo, da je njegov prevod ritem in metrum, njene rime, in vsebino pesmi, zlasti v podoknem. Slovo od mladosti in posebej se iz Nezakonske matere, ki so n. pr. celo v srbištno slabo prevedene (T. Gjukič), bi Pilonovi prevajalski prijeli v obeh bralca mnogo pridobili. Dejal bi, da je Pilonu moderna lirika bližja in da jo prevaja z očitnim zanosom, ki prileta v umetniškem sodstvu. Tako so posebno uspešni prevodi Zupančičeve »Pesmi mladine« in Klopičeve antologične pesmi »Mary se predstavlja«. Iz slednje naj navedem prvo kitico:

Ne me demandez pas trop, pitié! J'habite Detroit. J'ai 18 ans, je m'appelle Mary. Si mon souvenir est bon, c'est aux bords de la Save que je suis née, que le nom du lieu j'ai oublié.

Zeliti bi bilo, da bi Veno Pilon nadaljeval to delo, razširil izbor in pripravil francosko antologijo slovenske poezije, ki naj bi našla tudi v tujini, kakor jo je našla italijanska. Ob izidu Salvinijeve knjige je bilo pri nas dovolj poudarjeno, kaj pomenijo take antologije za spoznavanje našega naroda pri drugih narodih. Veno Pilon, umetniški čopič, je na najboljši poti, da se v svoji prvi prevodi vrstni med resne govtelje francoske vezane besede.

Božidar Boržec

„Živa moram pod zemljo, če mi Vi ne boste pomagali!“

(Iz pisma dolenjskih gruntarjev rojakom v Ameriki)

Pred 46imi leti se je graščinska služkinja na Hmeljniku Lucija Gregorčič izselila v Ameriko. Ves čas je trdo garala, da se je preživljala. Na svojo rodno zemljo ni nikdar pozabila. Živo se je zanimala zanjo posebno med drugo svetovno vojno. Takoj po vojni je navezala stike s sorodniki in se trudila, da pomaga pomoči potrebnim v stari domovini. Kot sama zatrjuje, še sedaj pri svojih sedemdesetih letih dela, da lahko pomaga »revnim doma«. Pa ne samo sorodnikom. Na stotine paketov je s pomočjo še drugih naših ljudi v Ameriki poslala na razne naslove širom Slovenije. Kako je njen naslov prišel v roke stotinam proslavcem paketov, kot »dobre ameriške tetke«, je zavito v skrivnost. Sedaj po 46letih si je zazelela videti svojo domovino, o kateri sama pravi, da o njej ni imela najboljšega vtisa, saj jo je poznala samo iz pisma, ki so razodevala obup. Sedaj, ko obiskuje na domu svoje »revčice«, vidi, kako nesramno so jo izkoriščali posamezniki. Sedaj vidim, da sem pošiljala pakete takim, ki imajo mnogo več kot jaz,« je povedala dopisniku. »Če bi pri vas tako delali vsi, kot moramo delati v Ameriki, bi imeli prav toliko, ali pa še več,« je še dodala. Poglejmo, kaj pišejo posamezniki v svojih pismih in kakšnih laži in hinavščinah so zmogli iz same lakomnosti in zavisti. Da pri tem trkajo tudi na politično stran, ni treba še posebej poudarjati. Dobrodošlo jim je tudi versko razpoloženje in po navadi za svoje navedbe kličejo za priče vse svetnike božje osebe. Ne pozabijo priti še za rožni venec in amašne bukvice, ker jih tu ni dobili.

Matjanova pot 19, Ljubljana, katera se zahvaljuje za prejeto darilo in še prosi za živež, obleko za sebe, moža in 7letnega otroka, dalje za volno, dežnik ali dežni plašč, letne in zimске obleke itd. Odločilo zahteva vsaj odgovor in kaj in kdaj ji misli poslati. Med prosilci so še Marija Sprenklek, Dolno Jezero 30, pošta Cerkljica, Stefka Stangel, Prihodi št. 1, Sv. Križ nad Jesenicami, Medic Fani, Stari Dvor 28 pri Skofji Loki. Mežnariš Franja, Jesenje, Vera Sinkovec, Kranj, Jezerka cesta, Kordež Mara, Pokopališka 5, Ljubljana, Plestenjak Marija, Praproče 17, Polhov Gradec, Marija Besal, bolnišnica internega oddelka mariborske bolnišnice, in še mnogo drugih.

Pa ne samo zasebnikom, tudi na naš konzulat v Chicagu so pisali mnogi pisma za pakete. Navajamo dobesedni prepis pisma, ki ga je poslala na konzulat v Chicago Marija Vidic iz Stopič. »Spoštovanil! Najlepše pozdrave. Za vse. Ze sem enkrat pisala, da sem vdova bolna imam sklepni revmatizem nemorem hoditi s palico in ne delati otroci so me majhni je res hudo je revina sem že dožna 12.500 dinarjev. Me vse boli saj veste da je hudo otroci so tudi bolehi posebno pa Ljotka. Prav lepo prosim če bi mi mogli kaj pomagati. Mi ni lahko mi je teško od vsega človeka srec boli ko bi imela moža nebi bilo toliko gorja. Pošljite kaj obleke

»Mi revni moramo živi pod zemljo, če nam Vi in Ljubi Bog ne boste pomagali, piše v svojem pismu Franciška Golobič iz Dolže pri Novem mestu Piše, da ima šest otrok in vsi so golji in bosi ter lačni. Nima pod mlilim Bogom ničesar, kar bi dala v lonec in na sebe. V resnici pa ima manjše posestvo, precej zemlje v namenu, ima svoj vinograd in novo zidano dvorac, dve kravi, dva prašiča, ovce in drugo. Pet otrok je v državnih službah, mož pa je tesar-šušnar in za službo dnevno 600 din in hrano; pridelava več živil kot povprečen srednji kmet.

Najlepše pozdrave. Za vse. Ze sem enkrat pisala, da sem vdova bolna imam sklepni revmatizem nemorem hoditi s palico in ne delati otroci so me majhni je res hudo je revina sem že dožna 12.500 dinarjev. Me vse boli saj veste da je hudo otroci so tudi bolehi posebno pa Ljotka. Prav lepo prosim če bi mi mogli kaj pomagati. Mi ni lahko mi je teško od vsega človeka srec boli ko bi imela moža nebi bilo toliko gorja. Pošljite kaj obleke

Na naslov našega konzulata v Chicagu so se obrnili še: Alojzija Klemenčič iz Hriba pri Stopičah, mati in hči Avgustina Ana in Terezija iz Velikega Slavtina pri Novem mestu in Neža Mlinar iz Gbrja.

Z razstare umetniških del pripadnikov vojne mornarice v Solitu

V Domu Jugoslovanske vojne mornarice v Splitu so 16. septembra odprli razstavo umetniških del pripadnikov naše vojne mornarice, ki bo odprta do 28. septembra. Razstavljena so kiparska in slikarska dela 15 avtorjev, ki so skupno razstavili 81 del v različnih tehnikah (akvareli, olja, pasteli, grafika, risbe, plastika je vsa v mavcu). Motivih teh slikarskih in kiparskih del so zelo različni, ter segajo od tihotaj in pešaštev preko portretov do partizanskih motivov in sodobne industrializacije. Umjetivo je, da mnogo del predstavlja motive z morja in obmorskih krajev. Na sliki prizer z razstave. V ospredju delo vojaka Anteja Grčevića v mavcu »Komprosorista«.

NOVICE in zanimivosti z vsega sveta

Brazilski bienale. Letos bo od septembra do decembra v San Paulu v Braziliji velika mednarodna razstava sodobne likovne umetnosti, v kateri bo poleg slikarstva in kiparstva prikazana tudi moderna arhitektura. V ta namen so najboljši brazilski arhitekti zgradili veliko moderno poslopje z 2500 m dolge izložbene, steno. Na razstavi bodo sodelovali Francija, Italija, Vel. Britanija, Belgija, Holandska, Avstrija, Združene države Amerike, Kanada, Čile, Mehika in še mnoge druge države, z deli svojih najboljših umetnikov.

V Iranu točilo diplomatom brezalkoholne pijače. Iranski zunanji minister je pred nekaj dnevi javil, da se na iranskih uradnih sprejemih ne bodo več točile alkoholne pijače. Ta ukrep je posledica protialkoholnega gibanja, ki ga je dolžil parlament. Ze pred enim mesecem je bilo v kavarharnah in restavracijah prepovedano točiti alkoholne pijače.

Faraon in cariniki. Kanadska znanstvena ekspedicijska se je precej časa mudila v Egiptu in brskala po afriškem pesku, toda ne brez uspeha. Izkopala je mumijo kdo ve katerega faraona in jo namenila darovati muzeju v Ottawa. Ko se je ekspedicijska vrnila domov, so carinske oblasti pre-

ZAVETIŠČE V STENI

V težkih stenah in manj dostopnih krajih grade planinci zavetišča, od koder odhajajo na težje vzpone. Takin bivakov imamo v Julijskih alpah 5, v Kamniških planinah pa sta dva, vsi pa nudijo alpinistom zavetje in počitek pred ali po turi. Minula zima je s svojimi plazovi uničujoče posegla tudi v ta svet in podria težko zgrajeni bivak IV. v Kriški steni. Razbitine dragocenega bivaka, ki ga je zgradil česar, je ostal ta košček planin brez zavetišča. V letošnjem poletju so alpinisti, člani Planinske zveze Slovenije, ponovno zbrali material in sestavne dele za gradnjo bivaka. V ta namen se bodo danes sestali na Vratih, od koder bodo nesli zbrani material na gradbišče. Novo zavetišče bo olajšalo prehod iz doline Krnica v Vrata, dostop v steno Sotca in Skratice, Barja in Dolhove špiče. Svoje delo so povezali s tekmovanjem v čast desete obletnice ustan-

vitve Jugoslovanske armade, zato je pričakovati, da bo gradnja bivaka hitro napredovala.

JUTRI NOGOMETNA TEKMA II. ZVEZNE LIGE PROLETER (Zr.) : ODRED

ZACETEK TEKME OB 16. URU. V PRED-TEKMI OB 14.15 ILIRIJA rez. : ODRED B moštvo.

NK Korotan popravlja

V našem listu je bil 9. t. m. objavljen članek pod naslovom »5 minut nepostopnega sojenja«. (Tekma Zelezničar (Lj.) : Korotan) s podpisom NK Korotan. Ker se je vodstvo Korotana prepričalo, da vsebina tega članka ne ustrezaja povsem resnici, je poslalo našemu uredništvu naslednji dopis s popravkom: »Ne vemo, zakaj je sodniški zbor in sodniki sploh tako naklonjeni Zelezničarjem, razumemo, da jim Zelezničarji nudi ugodnosti (n. pr. rešitve Zelezniške voznice) vendar smenja, da si teh ugodnosti ne bi smeli služiti na tak način.« Ker je ta odstavek v objavljenem članku resnično skušal ustvariti vtis, da je prizadet celotni sodniški zbor, tojarno izjavljamo, da naš namen ni bil dobiti sodniški zbor v celoti kot nogometni forum nepravilnosti, še manj pa dobiti Zelezniško upravo kakih nepravilnosti pri izdajanju rezijskih (brezplačnih) voznice.

Izvoljen biro jugoslovanskega olimpijskega komiteja

Na fuzkulturalni zvezi Jugoslavije so pred dnevi doolčili biro olimpijskega komiteja. Za predsednika je bil izvoljen predsednik atletske zveze Jugoslavije Dušan Korac, za sekretarja direktor DIF Branko Pošč, za člana pa Gustav Vlahov. Mlodi Velikovič in dr. Vojin Smodiaka. Na svojem prvem sestanku je biro olimpijskega komiteja razvel skupaj s Smučarsko zvezo ter Zvezo za hokej na ledu in drsanje vprašanje našega sodelovanja na zimskih olimpijskih igrah, ki bodo v drugi polovici februarja na Norveškem. Predstavnik Zveze za hokej na ledu je izjavil, da je zveza mnenja, da hokejist ne bodo sodelovali na olimpiadi, ker na dosežanih tekmovalnih nivojih niso pokazali potrebne kvalitete. Na sestanju je bilo rečeno, da tudi drsalci nimajo potrebnih pogojev za odhod na takšno tekmovalje, kakor je olimpiada. Glede smučarjev je bilo sklenjeno, da se pripravijo k naši skakalci in tekmovalci v alpskih disciplinah, za tekače pa se bodo odločili šele potem, če bodo pred olimpiado v zadovoljivi formi. Zanje je nameravanih tudi nekoliko tekmovalcev z najboljšimi srednjeevropskimi tekmoval-

ci. V kratkem bo biro sklical tudi predstavnik ostalih zvez ter se z njimi pogovoril o morebitnem sodelovanju na olimpiadi.

Nasi atleti za sredozemski igre

V začetku oktobra bodo naši najboljši atleti odpotovali v Aleksandrijo, kjer se bodo udeležili sredozemskih iger. Ekipa, ki nas bo zastopala v Aleksandriji, šteje 17 tekmovalcev: Peceelj za 100 in 200 m, Sabolovič in Račić 400 m, Ottenhemberg 800 in 1500 m, Cerač 1500 m in evet, 5000 m. Pavlovič 5000 m, Mihalč 10.000 m, Segeščin in Djuškovič 3000 m teč zapreke, Zupančič 400 m zapreke, 4x400 m Sabolovič, Račić, Peceelj, Zupančič, Brnad skok v daljino, Dimitrijevič skok v višino in Miljakov skok ob palici, Sarbevič krogič, Dangubič kopje, Guojljan in Galin kladivo.

Dvobj atletov Triglava in Zelezničarja

Znano je, da ima Ljubljana atlete Triglava in Zelezničarja, ki tekmujejo v ligi. Triglav je šele pred kratkim uredil svoje vrste in si priboril že toliko točk, da si je zagotovil sodelovanje v zvezni ligi. Ljubljanski Zelezničar je društvo, ki ima dobre materialne pogoje, saj ima lepo igrišče in ostale športne naprave. Društvo je zbralo precej mladincev, ki se bodo kaj hitro uveljavili. Znanil atlet Barutabov, dalje printerja Kops in Furjan bodo nastopili v borbi za točke. To bo tretje kolo ligaškega tekmovalja, na katerem bo nastopil kot tekme Triglav z odličnim dolgoletnim Pavčičem na čelu. Hkrati bo tudi revija mladih moči, ker bo klubsko in mladinsko prvenstvo Triglava izven konkurence bodo sodelovali tudi nekateri najboljši atleti Odreda. Kaže, da bo dvobj atlet zaključek letošnje tako uspešne atletske sezone v Ljubljani. Tekmovalje bo danes in jutri obkrožal ob 15.30 na telovadnici v Tivolski. Na sporedu je popoln olimpijski spored.

Dve nedelji konjskega športa

Kranj je dostojno proslavil dan Jugoslovanske armade. Na tamkajšnjem novozgrajenem dirkališču je ob sodelovanju Zveze za konjski šport in 12 klubov priredili konjske dirke, združene s premovaljem plemenskih konj. Omeniti je treba, da sta obe konjsko-sportni enoti v Kranju Borec in sekcija JA zgradili nov hipodrom v komaj dveh mesecih, pri čemer imajo velike zasluge kapetan Baždar, Edo Lozar in Tone Božič. Ko bo hipodrom dograjen, razširjen in opremljen s tribunami, bo med najlepšimi v Sloveniji. Od 18 točk sporeda, je bilo 8 kasakišk (vprežnih) in 8 jahalnih, v živahnem tempu menjajočih se točk. V dopoldanskem premovalju so bili nagradi plemenski konji okraja Kamnik in Kranj ter elitni plemenski konji, kobile in žrebci naše edinstvene kobilarne - Lipice. Višek prireditve je bilo izvajanje nekaterih prvih iz dresure visoke šole jahanja, ki jih je vesče prikazal konjerski vodja kobilarne Lipice, veterinar Miroslav Sajovic. Zmagovalec v posameznih kategorijah in važnejših točkah so bili naslednji: V kasakišk kategoriji je v tret heat voznjak (I, III, VII. točka) zmagal 40-letni žrebec Pionir, last Smech Zdenke iz Mestinja v km času 1:33.1. V kasakišk vožnji dvojnokrvnih (V. točka sporeda) je bila prva žrebica Lucina, last Štuhec Clirle iz Ljutomer v času 1:56. V tolažni handikap vožnji (XII. dirka) je med 5 konkurenti zmagal 7-letni žrebec Bojko, last Polc Darke iz Zagorja v km času 1:30.6. V dvojneprežni kasakišk dirki (XVII. točka) je bil prvi par kobil Fides-Pristojna pod vodstvom Krušiča Ivana iz Ljubljane v km času 1:33. V kategoriji jahačev je v uvodnem

preskakanju zaprek (II. dirka) zmagal Nemec, član kluba »Borec« iz Maribora s kobilo Selu. V ravni galopski dirki II. kategorije je bil na kobilii Mail prvi jahač Martin sekcije JA Kranj. V začetniškem preskakanju zaprek (X. dirka), je zmagal jahač Akaro, član kluba »Borec«, Maribor na kobilii Mirjana I. V dirki polnokrvnih konj LM Triglav Ljubljana, je zmagal mlilčnik Beželjak s kobilu Afrodito II (km čas 1:09.9). Uspela konjsko-sportna prireditve je bila tudi v Sv. Lenartu v Slov. Goricah minulo nedeljo. Spored je obsegal osem točk, od katerih šest kasakišk in dve jahalni. Organizacija prireditve ni bila ravno najboljša. Posamezni člani klubske odbora so bili z delom preobremenjeni, zaradi česar se ni bilo močče izogniti sporom med vodstvom dirke in posameznimi aktivnimi udeleženci. Razveseljiva ugotovitev na tej prireditvi je lepo obkorenjilo dirkališče, ki leži v prekrasni dolini Polena, kjer je bilo premovalje plemenskih konj. Zmagovalec v važnejših točkah so bili: V dirki dvojneprežnih kasakišk konj je zmagal žrebec Pingvin, last Lubija iz Bučanov v času 1:57. V handikap vožnji kasakišk konj drugega razreda (III. dirka) je bila prva sedemletna Kobilu Lejla, last Makovca M. iz Ljutomer v času 1:40. V dvojneprežni kasakišk dirki je zmagala odlična dvojica kasakišk konj Pall-Udri in Lejla, last Makovca iz Ljutomer v času 1:50.9. V ravni galopski dirki toplotkrvnih konj je zmagala polnokrvna kobilu Gerle II., last kapetana Vitzeza iz Maribora. V nedeljo, 23. t. m. bo velika tradicionalna konjsko-sportna prireditve na Cvenu pri Ljutomeru, s čimer bo letošnja sezona zaključena.

Plemenski žrebec Kobilarne Lipice

Planinci tekmujejo za 10. obletnico JA!

PLANINSKA ZVEZA SLOVENIJE vabi alpiniste in planince, da se sestanejo v soboto, 22. t. m. v Vratih zaradi nošnje delov za bivak IV. Postavljanje in nošenje bivaka sta vključeni v tekmovalje za 10. obletnico ustanovitve JA, zato pričakujemo polnoštevilno udeležbo.

Planinci tekmujejo za 10. obletnico JA!

Prvenstvo slovenske odbojcarske lige Danes ob 16. na igrišču Ilirija - Vodnikova cesta 155

ILIRIJA : KRIM II.

NAMIZNI TENIS Na III. zveznem turnirju bo sodelovalo nad 100 igralcev

Včeraj se je v prostorih II. gimnazije v Kranju začel III. zvezni namiznoteniški turnir - memorial tragično preminulih igralcev namiznega tenisa iz Kranja Vanje Jankoviča in Saše Gramatičarja. Na turnirju, ki se traja še do nedelje, bodo nastopili vsi 100 najboljših igralcev iz vse države. Svojo udeležbo so pripravili tudi tekmovalci Spartaka, Borca, Sarajeva itd., od slovenskih klubov pa bodo poštevilno sodelovali le igralci prireditelja ter Gregorčiča, medtem ko bo najmočnejša ekipa Slovenije, SD Triglav, zastopana le z Bogatjem.

S A H V. MLADINSKO DRZ. PRVENSTVO Bline na drugem mestu

V nadaljevanju državnega mladinskega prvenstva, ki je v Valjevu, so bili v IX. kolu doseženi naslednji rezultati: Rodič - Zaharijev 1:0, Čirič - Zigič 1:0, Guzel - Apostolov 0:1, Zavila - Matič 1:0, Rakič - Boljš 1:0, medtem ko so partije Cetkovič - Njegovan, Posedel - Blinc in Djurašević - Durgo končale takole: Zaharijev - Posedel 0:1, Zigič - Rodič remi, Apostolov - Čirič 0:1, Matič - Guzel remi, Cetkovič - Zavila 0:1, Njegovan - Durgo remi, Blinc - Rakič 1:0 in Boljš - Djurašević remi. Stanje na vrhu tabele je po X. kolu naslednje: Čirič 8, Blinc 7, Djurašević in Zavila 6 in pol itd.

V nadaljevanju I. kola moštvenega prvenstva ljubljanskega okrožja je moštvo Triglava premagalo moštvo Jesenic z visokim rezultatom 8:0. Po prvem kolu vodi Triglav z 8 točkami, pred Vrhniko 4 in pol, Ribnico 3 in pol in Jesenicami brez točke.

MARGARETA BUBER-NEUMANN: UJETNICA pri Stalinu in Hitlerju

Prevedel dr. Ivan Crnagolj

Milena je govorila remško z mehkim slovenskim naglasom. Ponudila mi je roko z iztegnjenimi prsti in dejala: »Prosim, da je ne stisnete preveč! Pogledala sem njene temno obrobljene oči in sirasto blede jetniški obraz, v katerem se je začrtalo globoko trpljenje. Milena je bila visoke postave in oblečena v doigo, ohlapno haljo; na nogah je imela velike škornje. Izpoč predpisno zavezane rute so ji silili žilavi kodrčki. Lotta ji je pripovedovala. la o meni in kot novinarko jo je moja usoda zanimala. Rada bi me marsikaj vprašala. Dotlej nisem vedela, da je stavljanje vprašanj posebna novinarska umetnost. Milena jo je dobro obvladala. Na ozi poti ob zvidu vzdihovanja (tako so ga jetnice krstile), pod bodočo žico z visoko napetostjo sem ji na sprehodih naslednjih dni pripovedovala svojo zgodbo. Z Mileno sva postali takoj prvo uro prijateljici in vsa štiri grenka taboriška leta sva ostali povezani na življenje in smrt. Hvalila sem usodo, da me je poslala v Ravensbrück in da sem spoznala Mileno Jesenko. Ze prvi dan me je naskočila temna bojazan, ko sem pogledala njen trpeč obraz. Iz preiskovalnega zapora v Dresdenu je prišla vsa bolna. Mislila je, da jo zdeluje revmatizem. Roke je imela otekle, vedno jo je kje bolelo in pri večernem čakanju

v zboru je v svoji tanki halji strašno zmrzovala; tudi ponoči pod odejo se ni mogla ogreti. Bila pa je močne, odporne narave in me je znala vedno razvedriti. L. 1940 je bila še pogumna in podjetna, prav nič potrita jetnica. Ko sem jo previdno vprašala, če je kaj lačna, je sploh zavrnila vsako razpravljanje o tem vprašanju; s kosom kruha, ki sem ji ga prinesla, sem jo samo razžejala in ga ni hotela sprejeti. Pozneje mi je priznala, da ji je strašno neprijetno, če ji kdo daruje kos kruha. Mileno Jesenko je l. 1939 aretirala Gestapo v Pragi. Tedaj je bila urednica češkega časopisa »Prítomnost«. Ko so Nemci zasedli Českoslovaško, je pomagala češkim letalcem in oficirjem pri begu v inozemstvo in se je udeležila tudi osvobodilnega gibanja proti okupatorju.

Češke komunikacije v Ravensbrücku so dobro vedele, kako je Milena politično usmerjena, pa so jo kljub temu zelo upoštevali in ji preskrbele službo v bolniškem odseku. Komaj sva bili z Mileno dva meseca prijateljici, ko sta prišli k njej zastopniki čeških komunistk Palečkova in Ilse Mach in jo vprašali, če ve, da sem trockistka in da širim laži o Sovjetski zvezi. Milena jim je odgovorila, da me je že zadosti dobro spoznala, da lahko pravilno presodi moje pripovedovanje o Rusiji. Nekaj dni pozneje so ji dale nekakšen ultimatum: izbrati mora med češko skupnostjo v koncentracijskem taborišču Ravensbrücku in med nemško trockistko Greto Buber. In Milena se je odločila zame. S tem si je nakopala sovraštvo stalnistik za vsa štiri leta svojega bivanja v taborišču. Dokler je bila še fizično odporna, je znala dobro usekati,

kadar so jo napadle; pozneje pa, ko se ji je bolezen poslabšala, je zaradi tega preganjanja zelo trpela. Jetnik je pač obsojen tudi na sožitje z najhujšimi sovražniki. Ah, kako se je v koncentracijskem taborišču razpasla malenkostna okrotnost!

Najbolj so ji najine sovražnice zametile njeno politično zrelost in nespravljivost. Po taborišču so neprestano krožile najbolj optimistične govorice. Od leta 1940 dalje se je vojna končala vsakega četrta enkrat, vsakih štirinajst dni je kje izbruhnila revolucija in Hitlerja so že nešteto krat umorili. Kadar so Mileni tvežli take stvari, jim je neumljeno razpršila vse utvare. Se več, ko je l. 1941 Hitler napadel Rusijo in so se začele navduševati za Rusijo tudi druge politične jetnice vseh narodnosti, ne samo stalnistike, jim je živo naslikala, kaj čaka Evropo pod Stalinovim gospodarstvom. Milena je preeroko napovedala to, kar se je l. 1945 res zgodilo. Tudi jaz sem se pripravila z njo in nikoli nisem hotela verjeti, da bodo pusili Ruse prodrati tako daleč proti zahodu. »Če pridemo žive ven, se najbrž ne bom mogla vrniti v Prago. Le kako bomo Rusom usle?« se je dostikrat s strahom spraševala. Kovala sem vsakovršne načrte za beg, tuhtala to in ono, samo da bi jo potolažila. Pa tudi ni bilo nič čudnega, da jo je skrbelo. Stalnistike so govorile po taborišču, da naju bodo Rusi postavili ob zid ali pa poslali v Sibirijo, kakor hitro pridejo v Ravensbrück. Prav gotovo bi jih one opozorile na naju! Ko je Milena umrla in so se bližali Rusi, sem v svojem

račnem obupu hvallila usodo, da je bilo Mileni še dano umreti v postelji.

Milena ni bila nikoli prava jetnica; nikdar ni otopela in postala surova kakor toliko drugih. Ko je videla vse grozovitosti okrog sebe, jo je zagrinjal obup, da ne more nič pomagati. V bolniškem odseku je bilo nekaj nemških komunistk, ko so z vso vpeno in natančnostjo delale za esesovske zdravnike. Milena jih je prezirala. Politične jetnice, ki bi morale delo sabotirati, kjer bi le moge, so se Mileni bahale s svojo vestnostjo in so jo zmerjale, da je malo. marna in lena. In ko se je njeno stanje resno poslabšalo, ko so jo moči čedalje bolj zapuščale in se je dostikrat zgrudila na tla ter nazadnje sploh ni več mogla siati na nogah, so stalnistike govorile, da je simulirala. Ko so v vročih poletnih mesecih leta 1941 uvedli v krojačnicah že delo v nočnih in dnevnih izmenah, se je pri jetnicah vedno bolj očitno kazala oslabeledost in nezadostna prehrana. Zenske so imele v gležnjih noge močno otekle in pokrite z lupščaji. V taborišču so se pojavili tudi prvi primeri ohromelosti. Ni izključeno, da so bili prvi hromci žrtve esesovskega zdravnika dr. Sonntaga, ki je nabralo kakih dvanaest, so se začeli zanimati zanje. Tudi komandant taborišča Kögel je zvedel za to in je esesovskega zdravnika ostro prijel. V taborišču se je šušljalo, da je izbruhnila v Mecklenburgu otroška paraliza in dr. Sonntag je razglasil v Ravensbrücku karanteno.